

הנחיות והמלצות למורים לשימוש במצגת "קערת הסדר וסמליה"

קהל היעד: תלמידי כיתות ז-ט הלומדים על פסח.

משך הפעילות: 45 דקות.

המלצה: לפני העבודה עם המצגת, מומלץ להקרין בכיתה את הסרט הפותח על פסח, ולאחר מכן לתת לתלמידים לעבוד באופן עצמאי ביחידה ללימוד עצמי – על הקשר בין מצה ובין חירות.

הרעיון:

1. ארוחת ליל הסדר היא טקס שחוזר בכל שנה, ומורכב מפעולות ומאובייקטים סמליים, ביניהם קערת הסדר והמאכלים המונחים עליה.
2. גם מסורת קבועה כמו ליל הסדר עוברת שינויים לאורך הדורות, למשל אנשים שונים או קבוצות שונות בוחרים להוסיף מרכיבים לקערת הסדר, ולמעשה על ידי כך להוסיף לה גם ערכים.
3. כל אחד מאתנו, בהיותו חלק מהתרבות היהודית-ישראלית, מוזמן לבחון את הערכים הבאים לידי ביטוי בטקסים השונים, לערוך בהם שינויים ולהשתתף בתהליך של יצירת המסורת.

מהלך הפעילות:

במהלך הפעילות נגדיר יחד מהו סמל, ונבחן מהם הערכים שמסמלים המאכלים המרכזיים המונחים על קערת הסדר. לאחר מכן, נכיר מסורת חדשה יחסית של הוספת תפוז לקערה. לסיום, נזמין את התלמידים לחשוב על ערכים נוספים שהיו רוצים להוסיף לקערת הסדר, ולהציע מאכלים או אובייקטים אחרים שייצגו אותם.

שקופית פתיחה – קערת הסדר וסמליה

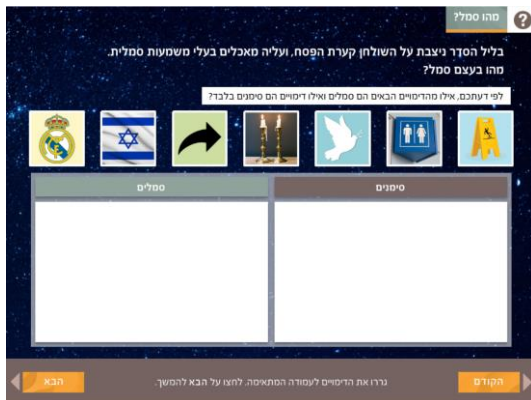
בשקופית זו מוצג נושא המצגת.

שאלו את התלמידים אילו מהמאכלים שמונחים על הקערה הם מכירים, ומה המשמעות שלהם.

שקופית 2 – מהו סמל?

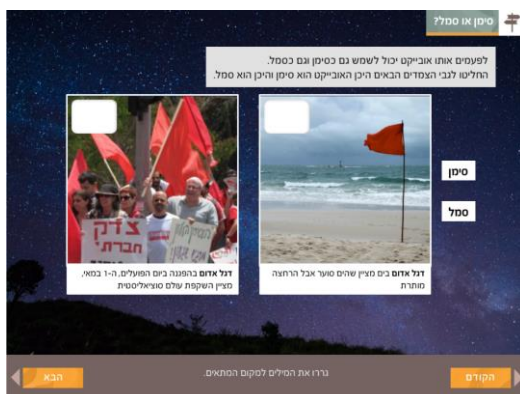
מטרת השקופית – להבין מהו סמל, ובמה הוא שונה מסימן. כיוון שאנו מאמינים שהתלמידים יודעים אינטואיטיבית את משמעות המושג, הפעילות שמה דגש על חידוד ההבדל בין סמל לסימן.

שקופית 3 – סימן או סמל?

בשקופית הקודמת ערכנו הבחנה בין סימן לסמל. בשקופית זו, נחدد את ההבדלים בין השניים על ידי כך שנתייחס להקשר כיוצר סמל – נציג צמדים של אובייקטים זהים אשר ההקשר הופך אחד מהם לסימן ואת האחר לסמל.

בסיום הפעילות אפשר לבקש מהתלמידים לחשוב על סימנים נוספים שבהקשרים מסוימים יכולים להפוך לסמלים.

שקופית 4 – אותם סמלים – משמעויות שונות

אותם סמלים - משמעויות שונות

ישנם מילים שמתלכדו בוד מובן רבני דיעים שהסמל הוא סמלה של כמות הברזל ריל מודיר, אבל לא כולו מעיקים לסמל את אותה משמעות. אם אף אחרים של ריל מודיר, נדיש רנש מסים כלפי הסמל הזה. אם אף אחרים קבוצה מתחרה, נדיש רנשה ארזת כלפי הסמל הזה, אם אף אחר כדורל בכלל - כנראה שנהיה אדישים כלפי, או יזיה פשוט סיקן ויה לא.

אבל ישנם סמלים שלא כולו חכים באותה דרך... האם כולנו מפרשים את האמונים באותה דרך? כיצד אנם מפרשים את האמונים הבאים?

הסיפון חנון בשטחי הכתיבה הריקים, לחצו על הבא להמשך.

בשקופית הקודמת ראינו שפעמים רבות ההקשר הוא שהופך דימוי, אובייקט או פעולה מסוימת לסמל. בשקופית זו אנחנו מציגים מורכבות נוספת של נושא הסמלים – אותו סמל יכול להתפרש בצורה שונה על ידי אנשים שונים או על ידי קבוצות אנשים שונות.

בסיום הפעילות, מומלץ להפנות את התלמידים לרשת האינטרנט ולחפש כתבות או אתרים שעוסקים במשמעויות שאנשים מעניקים לאימוג'ים – האם יש משמעויות שהפתיעו אותם?

שקופית 5 – קערת הפסח - משמעויות

קערת הפסח - משמעויות

ליל הסדר הוא הטקס המרכזי בחד הפסח. כלי הסדר נבנה להנצחת אירועים מיוחדים. לפני את סיפור יציאת מצרים שבגובה ולחשוף בקריאה את כל יושבי השולחן (שכבר יודעים לקרוא), לשתות ארבע כוסות יין לאכול מצה, לרמזות ולחשוף את האפיקום, ולשיר כיחיד את שירי ההגדה... כל המרכיבים האלו יוצרים את הטקס שנקרא ליל הסדר, וכל אחד מהם הוא סמל.

לדיון בכיתה

להמשך הקריאה לחצו על לחצו על שטח המרכיבים בקערה לסייע נוסף. לחצו על הבא להמשך.

בשקופית זו יכירו התלמידים את המרכיבים העיקריים המצויים על קערת הסדר והמשמעויות שלהם – לחצו על כל אחד מהשמות, וזיפייע ציור שלו עם הסבר.

שקופית 6 – שעבוד וחירות

בשקופית זו מתבקשים התלמידים למיין את המאכלים – אילו מסמלים היבטים הקשורים לעבדות ואילו מסמלים היבטים הקשורים ליציאה לחירות?

שעבוד וחירות

מיין את המאכלים המופיעים על הקערה - אילו מסמלים שעבוד ואילו מסמלים חירות?

חירות	שעבוד

מצה מרור חרוסת זרוע

נרד את שמות המרכיבים בקערת הפסח לעמודה המתאימה. לחצו על הבא להמשך.

הקודם הבא

שקופית 7 – חושבים מחדש על הקערה

בשקופית זו יכירו התלמידים מאכל סמלי שנוסף בדורות האחרונים לקערת הסדר בקרב משפחות וקהילות שונות: התפוז. התלמידים ילמדו מה מסמל התפוז כשהוא ניצב על הקערה.

חושבים מחדש על הקערה

בשקופית הקודמת ראינו את המאכלים המסורתיים ביותר על גבי קערת הסדר. אבל מנגנון מסורת עתיקים לעיתים שייכים עם הזמן. ישן ושומרת שנהגת לראות על קערת הסדר תפוז מה מסמל התפוז? אולי קטנו הבא.

על פי הסרט, התפוז מסמל את השוויון בין המינים. מה לדעתכם ההסבר למשמעות סמלית זו?

כפי שכל פלחי התפוז רופים זה לזה, כך כל בני האדם שווים זה לזה.

אין בהכנתו של התפוז שום דבר שקשור לשוויון בין המינים.

התפוז טוב לבריאות. כפי שהשוויון טוב לחברה האנושית.

אם חשבתם לשתף יש משמעות אחרת בכך. נעימים. יש הרואים בתפוז סמל לקבלת האור בקהילה יהודית. יש הרואים בתפוז סמל של קשר לט"ו ישאל, מכון שהתפוז הוא מרכיב מרכזי בתקיעות שלג.

לחצו על ▶ ליצירת סרטון. לחצו על ההסבר הבני לדעתכם. הסיפוי תוכן בשמה הכתיבה הריק. לחצו על הבא להמשך.

הקודם הבא

שקופית 8 – מציעים מרכיבים לקערת הסדר

שקופית זו מסכמת את הפעילות עד כה, ומזמינה את התלמידים להציע לקערת הסדר ערכים על ידי הוספת מאכלים או אובייקטים אחרים שמסמלים אותם בעיניהם.

ניתן לבצע את הפעילות באמצעות כתיבה בטבלה או באפליקציה סל"ב (ר' הנחיות בדף הפריט באתר).

מציעים מרכיבים לקערת הסדר

בשקופית הקודמת ראינו דוגמה לכך שיש המוסיפים מרכיבים חדשים לקערת הסדר. אם היינו מוסיפים לקערת הסדר, מה היינו מוסיפים?

בחרו ערכים שחשוב לדעתכם להוסיף לקערת הסדר והציעו מאכל או אובייקט אחר שמסמל את הערך שבו בחרתם.

הערך	המאכל או האובייקט

רשימת ערכים

הסיפוי תוכן בשטח הכתיבה הריק או עבור לאפליקציה בלוחצו על סל"ב. לחצו על הבא להמשך.

הקודם הבא